

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник

Мобільного рятувального центру

швидкого реагування

Державної служби України

з надзвичайних ситуацій

полковник служби цивільного захисту

Юрій ЦИКЕНЮК

« ____ » _____ 2025 р

КОНСПЕКТ-ЛЕКЦІЯ

**на проведення заняття з профільної підготовки
з навчальними групами № 1 та 2 МРЦ ШР ДСНС України**

« ____ » _____ 2025 року

Тема:

Міжнародне гуманітарне право. Женевські конвенції у контексті агресії росії проти України.

Навчальна мета: Ознайомити слухачів з положеннями міжнародного гуманітарного права щодо заборонених засобів та методів ведення війни, а також порушеннями росією Женевських конвенцій під час її повномасштабного вторгнення на територію України

Час: 3 години

Місце проведення:

Навчальний клас МРЦ ШР ДСНС України

Навчально-матеріальне забезпечення:

Конспект-лекція

Нормативно-правові акти та література:

1. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право [Електронний ресурс] / Нільс Мельцер ; Міжнар. Комітет Червон. Хреста. – Женева ; Київ, 2020. – 108 с.Примусова депортація дітей до рф - кого, скільки та навіщо – СевередлнецькОнлайн

2. Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації, факультет військової підготовки методика роботи з гума [Електронний ресурс] Тема 2 Міжнародне гуманітарне право, як галузь міжнародного публічного права
3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / [М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса : Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016 2017. - 145с.
4. Основи міжнародного гуманітарного права [Електронний ресурс] МКЧХ Україна 11 серпня 2017
5. Дуднік О., Колісніченко А. Збройна агресія Російської Федерації проти України в контексті міжнародного гуманітарного права: бібліографія (1954–2022 рр.) // [Електронний ресурс] Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
6. Жаровська І. Діяльність МКЧХ у період збройних конфліктів / [Електронний ресурс] І. Жаровська // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. – 2018. – № 889. – С. 163-167
7. Росія, Україна та міжнародне право: про окупацію, збройний конфлікт та права людини [Текст] // Human rights watch - 2022.

1. Організаційні заходи – 5 хв.:

перевірка присутніх; оголошення теми і мети заняття.

2. Викладення матеріалу теми – 2 години.

Питання, які вивчатимуться:

1. Міжнародне гуманітарне право. Основні поняття.
2. Женевські конвенції у контексті агресії росії проти України

Питання та їх стислий зміст	Методичні вказівки.
<p>I Міжнародне гуманітарне право. Основні поняття.</p> <p>Вступ</p> <p>У сучасному світі швидкі темпи розвитку науки та техніки, а також поляризовані міжнародні відносини можуть поставити під сумнів здатність права адаптуватися для регулювання людської поведінки, особливо в найбільш критичних умовах війни.</p> <p>У навіть нинішню епоху глобальних змін та наукового прогресу фундаментальна ідея норм та принципів міжнародного гуманітарного права (далі - МГП) – війни теж мають межі.</p> <p>І хоча для розуміння важливості норм МГП нам слід звернутися до минулого, слід також враховувати і майбутнє, щоб гарантувати, що норми та принципи МГП будуть і надалі забезпечувати максимально можливий захист осіб, постраждалих від збройних конфліктів.</p> <p>Міжнародне гуманітарне право</p> <p>Міжнародне гуманітарне право – система міжнародно визнаних правових норм і принципів, які застосовують під час міжнародних та внутрішньодержавних</p>	

збройних конфліктів.

Поняття «міжнародне гуманітарне право» у 50-х рр. ХХ ст. ввів швейцарський громадський діяч, професор Жан Пікте, багаторічний член керівництва Міжнародного Комітету Червоного Хреста (далі - МКЧХ).

Необхідність регулювання воєнних дій була зумовлена статистикою МКЧХ, яка свідчить, що протягом останніх п'яти тисячі років відбулося понад 14 000 війн. У них загинуло приблизно 5 млрд людей, а впродовж останніх 3400 років на Землі було лише 250 років загального миру.

Отже, світова громадськість усвідомила необхідність обмеження насилля сторін, що воюють, шляхом узгодженої розробки й укладання договорів, які регулюють відносини між державами під час збройних конфліктів.

Це зумовило створення системи МГП («право збройних конфліктів», «право війни»). Воно є частиною міжнародного публічного права — особливої правової системи, що складається з юридичних принципів і норм, які регулюють відносини між державами, а також між іншими учасниками міжнародних відносин у політичній, економічній, культурній та інших галузях. Насамперед потрібні договори або документи, які врегулювали б відносини під час війни та миру. Тому МГП і стало такою галуззю міжнародного публічного права.

МГП встановлює правила ведення війни і не розглядає питання стосовно права держав застосовувати силу. Воно забороняє або обмежує методи та засоби ведення війни, а також встановлює відповідальність за порушення певних принципів і норм МГП.

Основні завдання МГП

Міжнародне гуманітарне право переслідує дві основні цілі.

По-перше, обмежити воюючі сторони у виборі засобів і методів ведення військових дій (право Гааги).

По-друге, забезпечити захист осіб, які не беруть участі у бойових діях (право Женеві).

Право Гааги

Що стосується першої цілі, то відповідно до вимог міжнародного гуманітарного права забороняється застосовувати засоби і методи ведіння війни, які:

- не дозволяють бачити відмінність між комбатантами і некомбатантами;
- призводять до численних втрат, не виправданих безпосередньою військовою вигодою;
- є причиною серйозного і тривалого збитку навколишньому середовищу.

Право Женеві

За своєю суттю кожна норма міжнародного гуманітарного права є балансом між гуманністю та воєнною необхідністю – балансом, який був досягнутий державами в процесі прийняття Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р. та інших міжнародних договорів у сфері міжнародного гуманітарного права.

Міжнародне гуманітарне право не містить заборони на ведення війни – цю заборону містять інші норми міжнародного права. Воно застосовується лише в разі збройного конфлікту та створено державами саме для того, щоб накласти певні рамки на насильство під час війни, обмежити страждання, захистити жертв війни.

Саме тому для досягнення мети, з якою його створили держави, міжнародне гуманітарне право:

- не оцінює правомірність чи неправомірність збройного конфлікту;

- рівною мірою може застосовуватися до жертви й агресора;
- не потребує взаємності.

Обмежувальні механізми Женевських конвенцій:

- працюють, захищаючи осіб, які не беруть участі або припинили участь у збройних конфліктах;
- регламентують ведення збройного конфлікту;
- обмежують насильство під час збройного конфлікту певними рамками.

Як і будь-яка норма права, норми міжнародного гуманітарного права, на жаль, порушуються, але порушення норми – не є свідченням її недосконалості.

Механізми відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права знаходяться переважно поза межами галузі – це питання відповідальності держав у цілому.

Щодо міжнародної кримінальної відповідальності фізичних осіб за воєнні злочини, міжнародне співтовариство пройшло величезний шлях, зрештою створивши Міжнародний кримінальний суд. Його ефективність, як і ефективність будь-якого міжнародного суду та будь-якої норми міжнародного права, перебуває у сфері відповідальності держав і міжнародного співтовариства в цілому. Проте, у порівнянні з попередньою історією воєн, людство зробило величезний крок уперед.

Застосування МГП у разі міжнародного збройного конфлікту

У разі міжнародного збройного конфлікту матеріальна сфера застосування МГП визначається відповідно до спільної ст. 2 Женевської конвенції I-IV та ст. 1 ДП I. У спільній ст. 2 йдеться про три різних за своїм характером ситуації, кожна з яких розглядається як міжнародний збройний конфлікт.

По-перше, йдеться про випадки оголошеної війни між двома або більше державами. У міжнародному праві зберігається норма, згідно з якою таке оголошення встановлює стан війни з іншою державою. МГП застосовується незалежно від того, чи ведуться активні воєнні дії. Такою була ситуація, що виникла після оголошення війни нацистській Німеччині з боку багатьох латиноамериканських держав.

По-друге, МГП застосовується у разі фактичного збройного конфлікту, що виникає між двома або більшою кількістю держав, навіть якщо будь-яка з них не визнає стану війни. Включення цього положення до Женевської конвенції I-IV вирішило одну з найбільших проблем МГП, оскільки відтак зникла потреба доводити існування формального стану війни для того, щоб мати змогу застосувати норми цієї галузі. МГП регулює найменші збройні сутички між державами, не встановлюючи жодних вимог щодо їх інтенсивності.

По-третє, норми МГП, що регулюють міжнародний збройний конфлікт, завжди застосовуються в разі окупації всієї чи частини території держави, навіть якщо ця окупація не зустрінє жодного збройного спротиву. Такою, наприклад, була окупація Німеччиною Данії 1940 р., російською федерацією Криму у 2014 р. Норми МГП застосовуються, насамперед, для того, щоб забезпечити захист цивільного населення.

Застосування МГП у разі неміжнародного збройного конфлікту

Спільна ст. 3 Женевських конвенцій I-IV установлює мінімальний гуманітарний стандарт, що, як зазначив Міжнародний Суд ООН, має застосовуватися у всіх збройних конфліктах. У статті зазначено, що вона

застосовується в разі збройного конфлікту, який не має міжнародного характеру та виникає на території держави. На практиці сформувалися два додаткових критерії застосовності спільної ст. 3.

По-перше, збройні угруповання повинні мати мінімальний рівень організації, тобто перебувати під відповідальним командуванням, підпорядковуватися військовій дисципліні та мати змогу дотримуватися норм МГП.

По-друге, збройний конфлікт повинен мати достатній рівень інтенсивності. Чітко встановити необхідний мінімум у цьому аспекті непросто, але як орієнтир використовується такий критерій: якщо із збройними заворушеннями неможливо впоратися лише силами поліції, а треба залучати збройні сили держави, то необхідний для застосування спільної ст. 3 рівень інтенсивності досягнуто.

Держава - основний суб'єкт міжнародного права.

Згідно зі спільною ст. 1 Женевської конвенції I-IV «Високі Договірні Сторони зобов'язуються дотримуватися та забезпечувати дотримання цієї Конвенції за будь-яких обставин».

Держава відповідає за дотримання МГП насамперед своїм органом – збройними силами та окремими військовослужбовцями.

Крім того, вона зобов'язана вжити всіх необхідних заходів для того, щоб вимоги МГП виконувалися будь-якими особами, які фактично можуть брати ефективну участь у збройному конфлікті. Це стосується не тільки комбатантів, але й цивільних осіб, які своїми діями потенційно можуть порушувати МГП та навіть учинити воєнний злочин.

Держава, зокрема, зобов'язана :

- привести внутрішнє законодавство у відповідність до норм МГП;
- створити Комісії зі встановлення фактів злочинів;
- забезпечувати міжнародну співпрацю із затримання злочинців тощо.
- Держава також повинна нести відповідальність за порушення норм МГП.

Інші сторони, які мають дотримуватися норм МГП

Дотримуватися норм МГП зобов'язані також утворення, що не є суб'єктами міжнародного права, але фактично беруть участь у бойових діях, зокрема різноманітні неурядові збройні групи. Такі групи можуть шляхом односторонніх декларацій підтверджувати обов'язковість для себе норм МГП та/або його конкретних договірних джерел.

Навіть за відсутності подібних заяв згідно із загальним звичаєвим міжнародним правом вони зобов'язані дотримуватися МГП. Це підкреслюється, зокрема, у резолюції «Застосування МГП та основоположних прав у збройних конфліктах, у яких беруть участь недержавні утворення», прийнятій 1999 р. Інститутом міжнародного права.

У цьому документі зазначено, що всі сторони таких збройних конфліктів, незалежно від свого правового статусу, мають зобов'язання дотримуватися МГП (ст. 2) і кожна держава та кожне недержавне утворення юридично зобов'язані один перед одним, а також перед усіма членами міжнародного співтовариства дотримуватися МГП за всіх обставин (ст. 5).

Суб'єкти, які знаходяться під захистом норм МГП

Суб'єктами, яким норми МГП надають захист, є:

- комбатанти, що беруть участь у збройному конфлікті. Їх не вважають

належними до категорії «захищені особи», оскільки напад на них може бути правомірним. При цьому МГП містить норми, що захищають комбатантів від засобів та методів війни, які спричиняють їм надмірні страждання або роблять їхню загибель неминучою;

- комбатанти – поранені, хворі або такі, що зазнали корабельної аварії, положення про захист яких передбачені в Женевська конвенція I та Женевська конвенція II;
- військовополонені – комбатанти, які склали зброю та здалися, або комбатанти, що були захоплені в полон су-противником; головним інструментом, що присвячений їхньому захисту, є Женевська конвенція III;
- цивільні особи під владою супротивника, основним документом про захист яких є Женевська конвенція IV;
- на окупованих територіях після завершення активної фази збройного конфлікту.

II. Женевські конвенції у контексті агресії росії проти України

З 2014 року українська влада неодноразово заявляла про порушення Росією різноманітних міжнародних договорів на окупованих територіях Криму та Донецької і Луганської областей. Після повномасштабного вторгнення російських військ в Україну таких заяв побільшало.

Українські правозахисні організації моніторять і документують міжнародні злочини, вчинені російськими окупантами під час війни, а українська влада, синхронно з багатьма іншими державами, позивається проти РФ та її керівництва до міжнародних судів.

Міжнародні норми, які регулюють збройний конфлікт між Росією та Україною

Військові зіткнення між російськими та українськими збройними силами є міжнародним збройним конфліктом, який регулюється:

- чотирма Женевськими конвенціями 1949 року та першим додатковим протоколом до неї 1977 року (Протокол I),
- Гаазькими конвенціями 1907 року, що регулюють засоби та методи ведення війни),
- загальноприйнятими нормами міжнародного гуманітарного права.

Цивільне населення

Найважливішим правилом четвертої Женевської конвенції, як і всього міжнародного гуманітарного права, є захист цивільних осіб під час війни, зокрема під час окупації.

Цим правилом нехтують російські військові, свідомо:

- обстрілюючи цивільну інфраструктуру українських міст і гуманітарні коридори,
- проводячи масові розстріли на захоплених територіях
- примушуючи українських громадян до служби в російській армії.

Російські окупанти свавільно вбивають і катують цивільних, гвалтують жінок і дітей, розстрілюють лікарів, священнослужителів і журналістів.

В оточених або захоплених Росією містах немає води, їжі, ліків та електроенергії. Окупанти обстрілюють продуктові бази, школи, лікарні, не пропускають гуманітарних конвоїв, позбавляють цілі регіони зв'язку з рештою світу й доводять їх до гуманітарної катастрофи.

Такі дії є свідомим порушенням Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни та відповідних вимог звичаєвого міжнародного гуманітарного права.

Полонені

На сьогодні інформація про військовополонених є закритою. За останніми даними від Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, у російському полоні перебувають близько трьох тисяч українських громадян.

Скільки ще перебувають у полоні, скільки тих, хто не був зареєстрованим та не потрапив у статистику, достеменно невідомо. Ці люди можуть вважатися особами, які зникли безвісти, або місце перебування яких не встановлено. Тому кількість військовополонених, насправді, може бути вищою за дві з половиною тисячі.

Коли людина потрапляє в полон, її мають зареєструвати. На цю особу створюють картку військовополоненого, яку згодом передають українській стороні, і яка перебуває в Міжнародному комітеті Червоного Хреста. Проте велика кількість військовополонених в Росії проходить повз цю процедуру, оскільки російська сторона не оформлює їх відповідно до стандартів. З українського боку таких випадків, наскільки відомо, не відбувалось.

Ті, хто був зареєстрований офіційно, мали змогу писати листи своїм рідним і отримувати листи у відповідь через Міністерство реінтеграції. Така проста річ є прикладом дотримання права військовополонених.

Може здаватись, що російській стороні навіть вигідніше показати якомога більший список з військовополоненими. Але з тими, хто випадає з будь-яких записів, з будь-яких реєстраційних супроводів, росіяни можуть поводитись безконтрольно і порушувати їхні права. Неповідомлення про статус особи, яка потрапила в полон, вже є порушенням, оскільки в такому випадку навіть неможливо проконтролювати місце та умови перебування.

Озброєння

Гаазькі та інші спеціалізовані конвенції обмежують методи та засоби ведення воєнних дій. Деякі види озброєння є особливо небезпечними, адже завдають надмірних фізичних ушкоджень або мають невибіркову дію, тобто знищують усе живе на своєму шляху.

Використання Росією касетних, термобаричних «вакуумних» бомб, протипіхотних мін в українських містах є порушенням Гаазьких конвенцій і звичаєвого міжнародного гуманітарного права.

Застосування російськими військовими в Україні фосфорних боеприпасів і запально-авіабомб порушує Конвенцію про конкретні види звичайної зброї.

Усі подібні факти мають широкий міжнародний розголос і неодмінно стануть обтяжувальними обставинами в міжнародних судах над російськими воєнними злочинцями.

Римський статут Міжнародного кримінального суду

Римський статут був ухвалений 1998 року на дипломатичній конференції. Суть цього договору — встановлення функцій, юрисдикції та структури Міжнародного кримінального суду (МКС). Римський статут також визначає перелік міжнародних злочинів: геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та злочини агресії.

Завдання МКС — переслідувати відповідальних за ці злочини. На відміну від Міжнародного суду ООН, який встановлює відповідальність держав, МКС судить осіб, підозрюваних у вчиненні міжнародних злочинів. Це єдиний міжнародний суд, який може засудити керівників держав.

Станом на 2022 рік Римський статут підписали 137 країн світу, а ратифікували 123. Україна підписала статут, але не ратифікувала, хоч і зобов'язалася це зробити 2014 року, коли підписала Угоду про асоціацію з ЄС. Тому фактично Україна не є державою-учасницею Статуту.

З огляду на розвиток подій в окупованому Криму й ОРДЛО, у 2014 році Україна визнала юрисдикцію Міжнародного кримінального суду та надала йому право проводити розслідування щодо всіх ймовірних міжнародних злочинів, вчинених на нашій території. У 2020 році МКС почав офіційне розслідування.

Росія також була підписанкою Римського статуту, проте 2016 року вийшла з угоди. Це сталося наступного дня після того, як МКС підтвердив, що окупація Криму становить міжнародний збройний конфлікт. Однак вихід з угоди не перешкоджає МКС переслідувати злочини російських громадян і на території України.

Для майбутніх проваджень МКС над російськими воєнними злочинцями Українська гельсінська спілка з прав людини, Регіональний центр із прав людини, Центр громадянських свобод, Truth Hounds, Харківська правозахисна група та ряд інших правозахисних організацій України вже неодноразово надавали докази щодо злочинів, вчинених російськими військовими в Україні з 2014 року. Наразі триває активний збір доказів і показів потерпілих і свідків про злочини, вчинені від початку широкомасштабного наступу в лютому 2022 року. Це:

- навмисні вбивства й тілесні ушкодження цивільних,
- викрадення людей на захоплених територіях і примусове вивезення їх до Росії та Білорусі,
- примусова мобілізація, катування та нелюдське поводження,
- напади на цивільні об'єкти, знищення й пошкодження майна,
- утримування заручників, напади на склади гуманітарної допомоги, гуманітарні місії та коридори;
- знищення харчів і води та перешкоджання гуманітарним місіям у їхній доставці; обстріли населених пунктів, загибель і поранення людей унаслідок обстрілів, екологічна катастрофа внаслідок обстрілів,
- пошкодження і знищення історичних пам'яток, лікарень, релігійних споруд, закладів освіти, науки, мистецтва,
- розграбування захоплених населених пунктів; використання зброї, забороненої міжнародними угодами,
- згвалтування та інші форми сексуального насильства,
- використання цивільних об'єктів чи людей як живого щита,
- незаконне затримання та позбавлення свободи,
- використання непристосованого місця для утримання під вартою,
- посягання на людську гідність; мінування територій.

Усі перелічені вище злочини можуть кваліфікуватись як злочини проти людяності та воєнні злочини. Вони підпадають під дію Римського статуту й мають бути розслідувані Міжнародним кримінальним судом у Гаазі.

28 лютого 2022 року прокурор Міжнародного кримінального суду почав розслідування щодо скоєних Росією воєнних злочинів і злочинів проти людяності. Прокурор отримав звернення щодо ситуації в Україні від 39 країн.

Суд розслідує ці злочини в часовому проміжку від 21 листопада 2013 року й донині, здійснені всіма сторонами на території України.

Можливість розгляду воєнних злочинів чи злочинів проти людства, скоєних в Україні, у Міжнародному кримінальному суді

Згідно з Четвертою Женевською конвенцією (1949 рік) до воєнних злочинів (у конвенції: «серйозні порушення») належать:

- «навмисне вбивство,
- катування або негуманне поводження, в тому числі біологічні експерименти,
- навмисне заподіяння страждань або тяжких тілесних ушкоджень,
- незаконне насильницьке переселення чи переведення або незаконне тюремне ув'язнення особи, чие право захищається законом,
- примушення особи, чие право захищається законом, служити у збройних силах ворожої сторони, або навмисне позбавлення особи, чие право захищається законом, права на справедливий суд, що здійснюється за нормами закону [...],
- захоплення заручників, а також руйнування та присвоєння майна, не виправдане військовою необхідністю та здійснюється незаконно та безцільно».

Інші дії, за які окремі особи можуть бути засудженими до покарання, — це злочини проти людяності, масові вбивства та геноцид. До злочинів проти людяності належать тяжкі злочини по відношенню до мирного населення, такі як вбивство, зґвалтування, катування, взяття в рабство та насильницьке переселення.

Першими судовими процесами над окремими особами були Нюрнберзький та Токійський процес над нацистськими та японськими політичними і військовими лідерами після Другої світової війни.

У 1998 році 17 липня був прийнятий Римський Статут, завдяки якому був завершений тривалий етап створення Міжнародного кримінального суду (МКС). Міжнародне співтовариство створило судовий орган, який притягував до відповідальності тих, хто був винний у міжнародних злочинах. Цей судовий орган повинен був діяти тільки тоді, коли справа вже виходила за межі юрисдикції національних судів.

Однак він може чинити правосуддя щодо цих злочинів лише у випадках, коли:

- Злочини скоєні на території країни, яка є учасницею договору МКС,
- Обвинувачений у злочинах є громадянином країни, яка є учасницею договору МКС,
- Країна, яка не є учасником договору про МКС, визнає повноваження суду щодо відповідних злочинів, подавши до суду офіційну заяву,
- Рада Безпеки ООН передає ситуацію на розгляд прокурору МКС.

Росія та Україна не є членами МКС, але Україна визнала юрисдикцію суду щодо скоєних на її території з листопада 2013 року інкримінованих злочинів і таким чином зобов'язана співпрацювати з судом.

У грудні 2020 року канцелярія прокурора МКС завершила попередню експертизу та оголосила, що передбачених установчим договором МКС та Римським статутом критеріїв для відкриття офіційного розслідування було дотримано, але ще не направила до суддів вимогу дозволити офіційно розпочати розслідування.

Оскільки МКС є судом останньої інстанції, розслідування та судове переслідування на державному рівні можуть стати доповненням до розслідування МКС.

У березні 2022 року прокурор Міжнародного кримінального суду (МКС)

розпочав розслідування міжнародних злочинів, серед яких воєнні злочини та злочини проти людяності, що вчиняються на території України.

Можливість притягнення до відповідальності іншими країнами за міжнародні злочини, скоєні в Україні

Деякі категорії тяжких злочинів, що порушують міжнародне право, такі як військові злочини та катування, підпадають під «універсальну юрисдикцію», що означає здатність внутрішньої судової системи країни розслідувати певні злочини та переслідувати за них, навіть якщо вони не були вчинені на її території одним із її громадян або проти одного з її громадян. Деякі договори, такі як Женевські конвенції 1949 року та Конвенція проти катувань, зобов'язують держави видавати або переслідувати підозрюваних злочинців, які перебувають на території цієї країни чи знаходяться іншим чином під її юрисдикцією. Відповідно до міжнародного звичаєвого права також вважається, що країнам дозволено судити винних за інші злочини, такі як геноцид або злочини проти людства, де б ці злочини не було скоєно.

Висновки

На жаль, нині МГП набуває дедалі більшої актуальності.

Розпочавши збройну агресію проти України, Росія порушила норми та принципи міжнародного права, двосторонні та багатосторонні угоди. Такі дії є важким злочином проти міжнародного миру, який тягне за собою міжнародно-правову відповідальність російської федерації як держави та міжнародну кримінальну відповідальність її вищого керівництва. Воєнні дії на території України тривають і нині. Попри це питання відновлення регіонів України від російської окупації є дуже важливим питанням сьогодення, яким наразі зайнята українська держава під захистом збройних сил

Захист людського життя й гідності є однією з найважливіших цілей міжнародного гуманітарного права. Якщо воно застосовується належним чином, відповідно, тоді воно надає необхідний захист життя і гідності всім, хто опинився жертвами збройного конфлікту. Його норми мають на меті захистити цивільних осіб, людей, позбавлених свободи, тих, хто зазнав поранення під час війни, і тих, хто перебуває в умовах військової або іноземної окупації. Сторони в збройному конфлікті зобов'язані виконувати і поважати ці правові норми, а міжнародне співтовариство повинно забезпечувати таке дотримання.

3. Закріплення вивченого матеріалу - 5 хв.

4. Підбиття підсумків - 5 хв.:

Конспект-лекцію склав:

Провідний фахівець відділу
міжнародного співробітництва
капітан сл.ц.з.

Марія ЯРЕМОВА

« ____ » _____ 2025 р.